

Gairės autoriams, teikiantiems paraiškas į žurnalą „Psichologija“

Nurodymai autoriams

„Psichologijos“ redakcija priima įvairios tematikos empirinius, analitinius apžvalginius ir teorinius mokslinius straipsnius, parašytus lietuvių arba anglų kalba. Pirmenybė teikiama straipsniams, parengtiems anglų kalba.

Žurnalas turi skyrelį „Psichologija – praktikai“, kuriame skelbiami darbai, apžvelgiantys kurios nors specialios srities mokslo laimėjimus ir jų taikymą įvairioms praktinės veiklos rūšims. Vietoj šio skyrelio gali būti spausdinamos reikšmingų psichologijos veikalų recenzijos. Todėl redaktorių kolegija skatina autorius pateikti ir tokių straipsnių. „Psichologija“ taip pat priima trumpus pranešimus (teikiami tik anglų kalba).

Visos pateiktos paraiškos turi atitikti šiuos reikalavimus:

- Teikiant straipsnį, nurodyti visi jo autoriai.
- Straipsnio stilius ir bibliografinės nuorodos tenkina „Psichologijos“ žurnalo reikalavimus.
- Straipsnis iki šiol nebuvo publikuotas ir nėra pateiktas kitiems žurnalams.
- Straipsnio tekstas pateikiamas „Open Office“, „Microsoft Word“ arba RTF dokumentų formatu.
- Siekiant užtikrinti recenzavimo anonimiškumą, straipsnio tekstas turi būti parengtas taip, kad nebūtų galima identifikuoti jo autorių.

1. Bendrieji reikalavimai

Straipsniai, kuriuose pristatomi empiriniai tyrimai, turi būti parašyti laikantis nustatytos schemos:

Pavadinimas. Pateikite glaustą ir informatyvų pavadinimą (pavadinime negalima naudoti ženklo „&“).

Santrauka. Parašykite esminius tyrimo ypatumus ir jo vertę. Santrauka turėtų būti pateikta vienoje pastraipoje ir sudaryti ne daugiau kaip 250 žodžių. Autorių prašymu redaktorių kolegija gali pasiūlyti santraukos vertimo į lietuvių kalbą galimybių. Atkreipiame dėmesį į praktinius kalbos redaktorės patarimus, kaip parengti tvarkingą teikimo tekstą.

Rašydami santrauką turėtumėte sutelkti dėmesį į:

- tyrimo turinį;
- atliekant tyrimą taikytus metodus ir procedūras;
- tyrimo rezultatus ir (ar) išvadas.

Pagrindiniai žodžiai. Pateikite 3–5 pagrindinius žodžius, atskirtus kableliais ir atspindinčius pagrindinius straipsnio ypatumus. Rinkdamiesi pagrindinius žodžius atsižvelkite į žmogų, ieškančį straipsnių Jūsų tema. Pagrindiniai žodžiai gali būti išvardyti bet kokia tvarka.

Pagrindinė dalis. Straipsnio struktūra gali skirtis, atsižvelgiant į tyrimo specifiką. Tačiau empiriniai tyrimai paprastai turėtų apimti (bet tuo neapsiriboti):

- 1) Įvadą, kuriame formuluojama tyrimo problema, tikslai ir hipotezės.
- 2) Metodiką, susidedančią iš dalių, kuriose aprašomi:
 - a) tyrimo dalyviai;
 - b) tyrimo kintamieji ir jų įvertinimo būdai;
 - c) tyrimo eiga;
 - d) duomenų analizės metodai.
- 3) Rezultatus.
- 4) Rezultatų aptarimą (ši skiltis gali apimti tyrimo ribotumų aprašymą bei rekomendacijas praktikai).
- 5) Išvadas (nebūtina).
- 6) Literatūrą (remkitės APA (*American Psychological Association*, liet. Amerikos psichologų asociacija) rekomendacijomis).

Kiekviena darbo dalis turi būti pavadinta ir atskirta.

Literatūra. Literatūros sąrašas turi būti parengtas vadovaujantis APA rekomendacijomis.

Priedai (jei reikia). Jie naudojami norint pateikti bet kokią naudingą papildomą informaciją (matavimo skales, svarbius skaičiavimus ir kt.). Jei yra daugiau nei vienas priedas, jie turi būti pažymėti A, B ir t. t. arba pateikti kaip papildomi dokumentai.

2. Stiliaus gairės

Teksto ilgis. Įprastas šio žurnalo dokumentas turi būti ne ilgesnis nei 40 000 simbolių (su tarpais), įskaitant santrauką, lenteles, nuorodas, paveikslų antraštes, baigiamąsias pastabas. Minimalus ilgis – 15 000 simbolių. Santrauka lietuvių ir anglų kalbomis neturėtų būti daugiau kaip 250 žodžių. Straipsniai ir santraukos turi būti rašomi bendrine lietuvių arba anglų kalba (tai priklauso nuo to, kokia kalba rengiate straipsnį), kai įmanoma, vartojant nediskriminuojančią ir neutralią kalbą.

Šriftas. Naudokite „Times New Roman“ arba „Calibri“ 12 dydžio šriftą ir dvigubus tarpus tarp eilučių.

Paraštės. Paraštės turi būti ne siauresnės kaip 25 mm iš abiejų A4 formato lapo kraščių.

Pavadinimas. Pavadinimas turi būti centre ir paryškintas, naudojant pavadinimo antraštę.

Antraštės

- Pirmojo lygio antraštės (pvz., įvadas, metodologija, rezultatai, rezultatų aptarimas, išvados, literatūra) turėtų būti paryškintos centre. Tekstas prasideda kaip nauja pastraipa.
- Antrojo lygio antraštės (pvz., tyrimo dalys, ribotumai, pasiūlymai tolesniems tyrimams ar praktikai) turėtų būti paryškintos kairėje. Tekstas prasideda kaip nauja pastraipa.
- Trečiojo lygio antraštės (pvz., kintamieji) turėtų būti kairėje paryškintu kursyvu. Tekstas prasideda kaip nauja pastraipa.

- Reikėtų vengti ketvirto lygio antraščių. Jei jų naudojimas yra pagrįstas, ketvirtojo lygio antraštės turėtų būti pastraipos pradžioje paryškintu šriftu. Tekstas rašomas iškart po taško ar kito skyrybos ženklo.
- Reikėtų vengti penkto lygio antraščių. Jei jų naudojimas yra pagrįstas, penktojo lygio antraštės turėtų būti pastraipos pradžioje paryškintu kursyvu. Tekstas rašomas iškart po taško ar kito skyrybos ženklo.

Antraščių pavyzdžiai

Antraštės lygis	Formatas
1	Pirmasis lygis – antraštė centruota ir paryškinta. Tekstas prasideda kaip nauja pastraipa
2	Antras lygis – antraštė sulygiuota kairėje ir paryškinta. Tekstas prasideda kaip nauja pastraipa
3	Trečias lygis – antraštė sulygiuota kairėje, paryškintu kursyvu. Tekstas prasideda kaip nauja pastraipa
4	Ketvirtas lygis – antraštė atitraukta nuo krašto, paryškinta ir užbaigiama tašku. Tekstas prasideda toje pačioje eilutėje ir tęsiasi kaip įprasta pastraipa
5	Penktas lygis – antraštė atitraukta nuo krašto, paryškintu kursyvu ir baigiasi tašku. Tekstas prasideda toje pačioje eilutėje ir tęsiasi kaip įprasta pastraipa

3. Reikalavimai teksto apiforminimui

Jei straipsnis pateikiamas anglų kalba, reikia vadovautis visais „Publication Manual of the American Psychological Association“ naujausio leidimo reikalavimais. Jei straipsnis pateikiamas lietuvių kalba, minėto leidinio reikalavimų reikia laikytis, pateikiant statistinę analizę, lenteles, paveikslus, cituojant ir sudarant literatūros sąrašą. Taip pat, pateikiant straipsnį lietuvių kalba, reikia remtis šiais nurodymais ir bendrosiomis lietuvių kalbos rašybos taisyklėmis.

(LIETUVIŲ KALBOS RAŠYBA)

4. Statistinės analizės aprašymas

Aprašant statistinę analizę, būtina pateikti visą informaciją, kuri leistų skaitytojui suprasti, kokia analizė atlikta ir kokie rezultatai pateikti (rekomenduojama pateikti kriterijaus statistiką, laisvės laipsnius, efekto dydį, jei reikia – pasikliautinuosius intervalus). Pageidautina, kad tekste būtų pateikiama informacija (t. y. vidurkiai, standartiniai nuokrypiai, koreliacijos), kuri leistų susidomėjusiam ar metaanalizę atliekančiam tyrėjui patikrinti atliktą analizę arba perskaičiuoti efekto dydžius. Statistinių kriterijų žymėjimas turi atitikti „Publication Manual of the American Psychological Association“ naujausio leidimo reikalavimus (pvz., vidurkis žymimas M arba \bar{x}), tačiau skaičiai rašomi pagal lietuvių kalbos taisykles (dedamas kablelis, ne taškas, pvz., 0,5). Nebūtina kiekvienos atliktos analizės rezultatus pateikti lentelėje, dalis rezultatų gali būti pateikiami tik tekste.

5. Lentelės

Labai svarbu, kad prieš pateikdami lenteles ar diagramas iš kito šaltinio, gautumėte leidimą jas naudoti. Lentelėse turėtų būti kartojama tekste pateikta informacija. Skaitytojai turėtų galėti interpretuoti lentelę be nuorodų į tekstą, tačiau įsitikinkite, kad kiekvieną lentelę nurodote tekste. Lentelės antraštė turėtų būti pateikta virš jos, o lentelės pastabos arba tikimybių koeficientai (jei reikia) turėtų būti pateikiami po ja. Įtraukiant kelias lenteles, svarbu pateikti jas nuosekliai. Atkreipkite dėmesį, kad spalva, šešėliai ir tinkleliai nėra spausdinami. Jei naudojate akronimus ar santrumpas lentelių pavadinimuose arba stulpelių antraštėse, pridėkite juos paaiškinančių pastabų. Skaičiams naudokite tiek skaičių po kablelio, kiek reikia Jūsų tikslams pasiekti. Jei įmanoma, šis skaičius turėtų būti vienodas visame stulpelyje arba lentelėje. Skaičiai lentelėse turėtų būti lygiuoti centrine lygiuote ir, jei įmanoma, sulygiuoti per kablelį. Įsitikinkite, kad rašyba, skyrybos ženklai ir nuorodų stilius lentelėse atitinka likusį tekstą (nebent paimta iš kito šaltinio).

Skaičiai. Pateikiant rezultatus tekstu ar lentelėmis skaičiai po kablelio rašomi šimtųjų tikslumu, o nurodant reikšmingumo (p) lygmenį – šimtųjų arba tūkstantųjų tikslumu, tačiau jei reikšmingumo įvertis mažesnis nei 0,001, priimtina rašyti $p < 0,001$. Rašant skaičius tekste, prieš lygybės ar kitą ženklą (pvz., pliusą, minusą, daugiau, mažiau ir pan.) ir po jų turi būti paliekami tarpai. Pateikiant koeficientus, būtina naudotis statistiniais jų sutrumpinimais (pvz., Fisherio testo koeficientas žymimas raide F). Tekste ir lentelėse vartoti tik koeficientų sutrumpinimus. **Svarbu:** koeficientai žymimi lotyniškėmis raidėmis, rašomi pasviruoju (*italic*) šriftu (pvz., df , SD , M , N), tačiau koeficientai, žymimi graikiškėmis raidėmis, rašomi paprastai (pvz., χ^2 , α).

Nei tekste, nei lentelėse negali būti pateikiamas tik vidurkis be standartinio nuokrypio.

Visas lenteles sunumeruokite arabiškais skaitmenimis iš eilės. Nenaudokite priesaginių raidžių (pvz., 3a, 3b, 3c lentelės); užuot tai darę, sujunkite susijusias lenteles. Jei rankraštyje yra priedas su lentelėmis, pažymėkite jas didžiosiomis raidėmis ir arabiškais skaitmenimis (pvz., A1 lentelė, B2 lentelė). Lentelės numeris (pvz., 1 lentelė) pateikiamas virš lentelės pavadinimo paryškintu šriftu, sulygiuotas kairėje. Sunumeruokite lenteles tokia tvarka, kokia jas paminėjote savo straipsnio rankraštyje.

Lentelės pavadinimas rašomas kursyvu.

Tekste būtina paminėti visas į straipsnį įtrauktas lenteles, svarbu skaitytojui nurodyti ne tik į kurią lentelę žiūrėti, bet ir kodėl. Nukreipti į lenteles vartojant žodžius „toliau“ ar „pirmiau“ pateiktoje lentelėje ar nurodant puslapį – negalima.

Išsamesnių lentelių pateikties instrukcijų ieškokite APA rekomendacijose.

Lentelės pavyzdys

1 lentelė

Grupės vidurkių skirtumai ir koreliacijos

	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3	4
1	10,35	2,66	–	-0,21**	-0,21**	0,21
2	12,46	2,46		–	-0,21*	-0,21**
3	9,44	3,11			–	0,21**
4	10,23	2,34				–

Pastaba. *M* – vidurkis; *SD* – standartinis nuokrypis. Statistiškai reikšmingi skirtumai pažymėti ** – $p < 0,01$, * – $p < 0,05$.

6. Paveikslai

Paveikslai, kaip ir lentelės, turi būti aiškūs, turėti nuorodas ir paaiškinimus tekste. Paveikslo tekstas ir jo įskaitomumas yra pagrindinis kriterijus. Linijinės diagramos paprastai yra geras pasirinkimas norint gero skaitomumo ir paprastumo. Paveiksams svarbus didelis kontrastas su fonu, taip pat pašalinių detalių apkarpymas, kad skaitytojas galėtų sutelkti dėmesį į svarbius paveikslo ypatumus. Paveikslai žurnale spausdinami nespalvoti, todėl rekomenduojama paveikslus rengti be spalvų ar atsižvelgti į jų kontrastą. Visus paveikslus, kurie yra pagrindinio teksto dalis, reikia numeruoti arabiškais skaitmenimis (1 pav., 2 pav. ir kt.). Skaičiai priskiriami pagal eilės tvarką, kuria paveikslai pateikiami tekste.

- Paveikslai turi būti pateikiami tik tada, kai jie yra būtini suprasti kokią nors informaciją arba ją papildyti ir (ar) argumentuoti, o ne kai informacija dubliuojasi.
- Paveikslų legendose ar juose pateiktos kitos informacijos turi užtekti, kad būtų suprantama ir aišku, kas ten pavaizduota neskaitant tekste esančių paaiškinimų.
- Jei paveikslas yra ne Jūsų, o paimtas iš kito darbo, internetinio puslapio ar panašiai, pastabose turi būti pateikta šaltinio nuoroda ir nurodytos autoriaus teisės.

Paveikslų kokybė

- Paveikslai turi būti aiškūs, linijos lygios ir neišsiliejusios, su aiškiais ir teisingais paaiškinimais ir turi būti lengva atskirti skirtingus nurodomus komponentus (pvz., lyginamos skirtingos grupės pagal amžių, lytį ir t. t.), pateikti matavimo vienetai, įskaitoma pateikta informacija bei pavadinimai.
- Reikėtų vengti naudoti bet kokius specialiuosius efektus.
- Paveiksluose turi būti vengiama naudoti spalvas.
- Jei paveiksluose naudojamos skirtingos spalvos ar raštai (angl. *patterns*), reikia įsitikinti, kad jas bus lengva atskirti regėjimo sutrikimų turintiems žmonėms (būtina tikrinti kontrastą, pažiūrėti, ar lengvai suprantama padarius paveikslą juodos ir baltos spalvos).

- Paveikslai turi būti geros kokybės (1 200 dpi linijiniam piešiniui, 600 dpi pilkos spalvos tonui ir 300 dpi spalvotam piešiniui tinkamo dydžio).
- Patikrinti, ar paveikslai atitinka kontrasto reikalavimus, galima internetiniame puslapyje <https://developer.paciellogroup.com/color-contrast-checker/>
- Paveikslai turi būti pateikti vienu iš mūsų pageidaujamų failų formatų: EPS, PS, JPEG, TIFF arba Microsoft „Word“ (DOC arba DOCX).

Bendriniai paveikslo komponentai

Paveikslo komponentus sudaro paveikslo numeris (pvz., 1 paveikslas ar Figure 1), pavadinimas, pats paveikslas (pateikiama diagrama, paveikslėlis, piešinys ar kt.), legenda ir pastabos.

- Numeris ir „Paveikslas“ ar „Figure“ pateikiami virš paveikslo ir rašomi paryškintu šriftu, lygiuojami prie kairiosios puslapio pusės (necentruojami ir neatitraukiami nuo krašto).
- Pavadinimas pateikiamas apačioje (žemiau) numerio, „Paveikslas“ ar „Figure“ formatuojamas su dvigubais tarpais (angl. *double spacing*) ir rašomas pasviruoju šriftu.
- Legenda – jei legenda yra reikalinga, ji turi būti pateikta paveikslo rėmuose, o ne kažkur kitur tekste.
- Pastabos yra trijų rūšių (bendrosios, specifinės ar tikėtinumo), jos pateikiamos po paveikslu.

Formatavimas

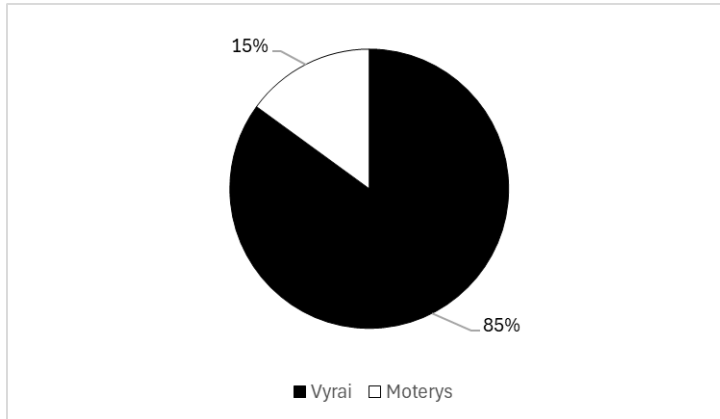
- Paveikslai pateikiami arba po literatūros sąrašo (atskiruose puslapiuose), arba tekste (po pirmojo jo paminėjimo).
- Paveikslai visada turi būti pateikti po užbaigtos pastraipos (neįterpti į pastraipos vidurį).
- Paveiksluose gali būti naudojami „Times New Roman“, „Calibri“, „Arial“ ar „Aptos“ šriftai, kurie yra pakankamai dideli, kad būtų įskaitomi nepapildinusi.
- Paveikslai turi būti sulygiuoti prie kairiosios lapo pusės.
- Paveikslai nuo teksto atskiriami dvigubais tarpais.
- Visos darbe esančios lentelės ir paveikslai turi būti vienodos stiliškos (jie negali drastiškai skirtis tarpusavyje, todėl visose lentelėse ar paveiksluose naudojamas tas pats šriftas ir panašiai).

Išsamesnių paveikslų pateikties instrukcijų ieškokite APA rekomendacijose.

Paveikslų pavyzdžiai

1 paveikslas

Tyrimė dalyvavusių vyrų ir moterų pasiskirstymas

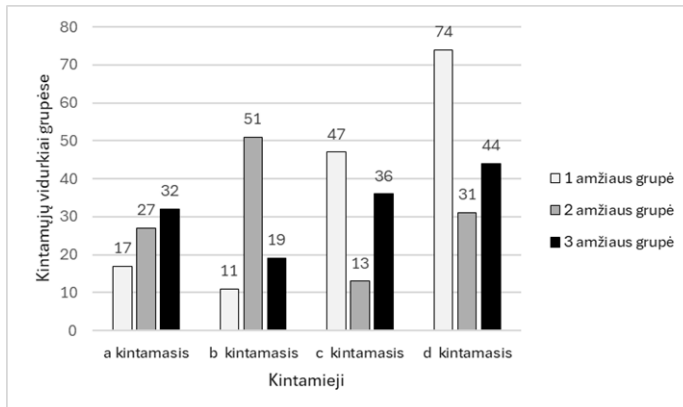
Pastaba. Jei reikia.

^a Specifinė pastaba, jei reikia.

* Tikėtinumo pastaba (p reikšmė), jei reikia.

2 paveikslas

Skirtingų amžiaus grupių a, b, c ir d kintamųjų rezultatų vidurkiai

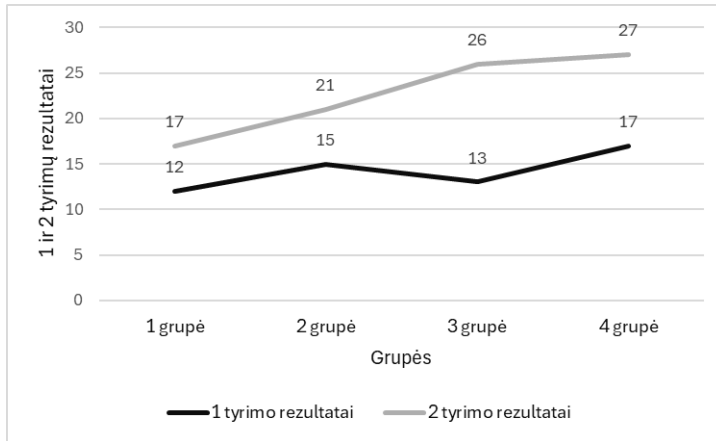
Pastaba. Jei reikia.

^a Specifinė pastaba, jei reikia.

* Tikėtinumo pastaba (p reikšmė), jei reikia.

3 paveikslas

1, 2, 3 ir 4 grupių tyrimų rezultatai pirmojo ir antrojo tyrimų metu

Pastaba. Jei reikia.

^a Specifinė pastaba, jei reikia.

* Tikėtinumo pastaba (p reikšmė), jei reikia.

7. Literatūra

7.1. Bendrieji reikalavimai

Visi straipsnyje minimi šaltiniai, autorių darbai, statistika (ir t. t.) turi būti įtraukti į literatūros sąrašą. Jei cituojama ar nurodoma kurio nors autoriaus mintis, tyrimo informacija, duomenys (ar panašiai) – turi būti pateikiama nuoroda iš to šaltinio, kuriame tai buvo skaityta (naudojamas pirminis arba antrinis citavimas). Pateikiant tikslią kito autoriaus darbo citatą, reikėtų nurodyti šaltinio puslapį (pvz., Jonaitis, 2003, p. 22). Jei cituojamas antrinis šaltinis, jis ir nurodomas, pavyzdžiui: „kaip teigia Allport (cituojama pagal Nicholson, 2003)“. Į literatūros sąrašą įtraukiami tik tie šaltiniai, kurie yra naudojami ir (ar) minimi straipsnyje. Literatūros sąrašas pateikiamas pagal abėcėlę. Nuorodos gali būti rašomos tik lotynų abėcėlės raidėmis. Pavardės tekste rašomos be inicialų (nebent reikia identifikuoti autorius su vienoda pavarde, kai sutampa ir data), nelietuvinamos.

- Šaltiniai, kurie negali būti atkurti skaitytojo (pvz., asmeninės komunikacijos, t. y. elektroniniai laišakai, asmeninės žinutės, skambučiai, pokalbiai, interviu ar kita), turi būti nurodyti tik tekste, į literatūros sąrašą jų įtraukti nereikia.
- Bendrųjų žinių informacijai šaltinių nuorodų nereikia.
- Jei iš šaltinio pateikiamai pagrindinei informacijai neužtenka vieno sakinio ir jie eina vienas po kito, pirmame sakinyje pateikiama įprasta šaltinio nuoroda, o antrame ir kituose vienas po kito einančiuose sakiniuose to daryti nebereikia, paminimas autoriaus darbas ar pavardė, o metų pridėti nereikia, kol yra aišku, jog kalbama apie tą patį šaltinį (tikslesnį paaiškinimą su pavyzdžiais žiūrėti „Publication Manual of the American Psychological Association“).

- Jei jūsų rašomas darbas yra anglų kalba ir cituojate lietuvišką šaltinį – turite naudotis angliškomis nuorodų pateikimo taisyklėmis.

Pateikiant šaltinių nuorodas ir sudarant literatūros sąrašą būtina vadovautis naujausiomis APA rekomendacijomis.

7.2. Literatūros nuorodos tekste

Skliaustuose esančios šaltinių nuorodos

- Vienas autorius
 - Pateikiama autorius pavardė ir metai – jie atskiriami kableliu.
 - Jei darbe yra minimi keli skirtingi to paties autoriaus šaltiniai, o metai sutampa, prie metų yra pridamos lotyniškos raidės a, b, c ir t. t. (pvz., Jonaitis, 2018a).
 - Jei yra pateikiami keli to paties autoriaus šaltiniai tuose pačiuose skliausteliuose, užtenka vieną kartą paminėti autoriaus pavardę, o šaltinių metai pateikiami didėjančia tvarka nuo seniausio iki naujausio straipsnio, metai atskiriami kableliu (pvz., Smith, 2008a, 2008b, 2019).
 - Jei yra keletas šaltinių su tokiais pačiomis skirtingų autorių pavardėmis (nesvarbu, ar šaltinių metai skiriasi), prieš pavardę yra pridami vardo inicialai.
- Du autoriai
 - Pateikiamos abiejų autorių pavardės atskiriamos jungiamuoju ženklu „&“ ir pateikiami šaltinio metai (pavardės ir metai atskiriami kableliu po antrojo autoriaus pavardės).
 - Jei sutampa vieno darbo abiejų autorių pavardės, tokiu atveju nurodyti autorių vardų inicialų nereikia, nuoroda pateikiama įprastai (pvz., Smith & Smith, 2019).
- Daugiau nei du autoriai:
 - Nurodoma pirmojo autoriaus pavardė ir pridėjama „et al.“ (taikoma šaltiniams lietuvių ir anglų kalba), po trumpinio dedamas kablelis ir parašomi metai.
 - Jei šaltinio autorių daugiau nei trys ir sutampa pirmasis autorius ir metai, tada nurodant šaltinį reikia nurodyti tiek autorių, kad būtų įmanoma atskirti tuos šaltinius, paskui rašoma et al. (šaltinis lietuvių ar anglų kalba) (pvz., Jonaitis, Petraitis et al., 2013; Jonaitis, Jonaitienė et al., 2013).
 - Jei šaltinių autoriai yra tik trys ir pirmojo autoriaus pavardė ir šaltinio išleidimo metai sutampa su kito šaltinio autoriaus pavarde ir išleidimo metais – nurodomos visų trijų autorių pavardės (po antrojo rašomas jungtukas „&“, po jungtuko kablelio dėti nereikia).
- Autorių grupės nuorodos su santrumpa
 - Nurodant pirmą kartą – skliaustuose pateikus visą grupės autorių nuorodą iškart po to laužtiniuose skliausteliuose pateikiama grupės santrumpa, po laužtiniuose skliaustuose esančios santrumpos dedamas kablelis ir pateikiami metai.
 - Nurodant ne pirmą kartą – skliaustuose pateikiama autorių grupės santrumpa ir šaltinio metai, jie atskiriami kableliu (šiuo atveju laužtinių skliaustų naudoti nereikia).

- Autorių grupės nuorodos be santrumpos
 - Skliaustuose nurodoma šaltinio autorių grupė ir pateikiami metai (grupė ir metai atskiriami kableliu).

Kelių šaltinių nuorodos pateikiamos vienuose skliaustuose turi būti pateikiamos eilės tvarka pagal abėcėlę.

Sakinyje esančios šaltinių nuorodos

- Vienas autorius
 - Sakinyje nurodžius autorių, iškart skliausteliuose turi būti pateikiami šaltinio metai.
 - Jei darbe yra minimi keli šaltiniai, kurių autorių pavardės tokios pačios (nesvarbu, ar šaltinių metai skiriasi), prieš pavardę yra pridedami vardo inicialai.
- Du autoriai
 - Sakinyje nurodomi abu autoriai ir iškart po paminėjimo skliausteliuose pateikiami metai.
 - Cituojant ar nurodant šaltinį lietuviškame darbe – tarp autorių rašomas jungtukas „ir“, o jei rengiamas darbas anglų kalba – rašomas jungtukas „and“.
 - Jei sutampa vieno darbo abiejų autorių pavardės, tokiu atveju nurodyti autorių vardų inicialų nereikia, nuoroda pateikiama įprastai (pvz., Smith ir Smith (2019)).
- Daugiau nei du autoriai
 - Jei autorių daugiau nei du – sakinyje paminimas pirmas autorius ir pridedama „ir kt.“ (jei rašomas darbas lietuvių kalba) arba „et al.“ (jei rašomas darbas anglų kalba) ir skliaustuose pateikiami šaltinio metai.
 - Jei šaltinio autorių daugiau nei trys ir sutampa pirmasis autorius ir metai su kitu šaltiniu, tada nurodant šaltinius reikia rašyti tiek autorių, kad būtų įmanoma atskirti tuos šaltinius, paskui rašoma „ir kt.“, jei darbas rašomas lietuvių kalba, arba „et al.“ (jei rašomas darbas anglų kalba) ir skliaustuose pridedami metai.
 - Jei šaltinių autoriai yra tik trys ir sutampa pirmojo autoriaus pavardė ir šaltinio išleidimo metai su kito šaltinio autoriaus pavarde ir išleidimo metais – nurodomos visų trijų autorių pavardės (po antrojo rašomas jungtukas „ir“, jei darbas rašomas lietuvių kalba, arba „and“, jei darbas rašomas anglų kalba (po jungtukų „ir“ bei „and“ kablelio dėti nereikia), ir skliaustuose parašomi metai.
- Grupės autorių nuorodos su santrumpa
 - Nurodant pirmą kartą – pateikus visą grupės autorių nuorodą iškart po to skliausteliuose pateikiama santrumpa ir metai (santrumpa ir metai atskiriami kableliu).
 - Nurodant ne pirmą kartą – sakinyje vartojama autorių grupės santrumpa ir skliausteliuose pateikiami šaltinio metai.
- Grupės autorių nuorodos be santrumpos
 - Nurodoma šaltinio autorių grupė ir skliaustuose pateikiami metai.

Kelių šaltinių nuorodos, einančios viena po kitos, sakinyje gali būti pateikiamos bet kokia tvarka neatsižvelgiant į šaltinių metus ar abėcėlinę tvarką.

Kitų specifinių ir čia neaptartų šaltinių nuorodų (pvz., archyvuotų šaltinių, asmeninių archyvų, interviu ir t. t.) pateikimas tekste turi atitikti naujausias „Publication Manual of the American Psychological Association“ rekomendacijas.

Nuorodų pateikimo pavyzdžiai

	Nuoroda be skliaustelių	Nuoroda skliausteliuose
Vienas autorius	Bandura (1977)	(Bandura, 1977)
Skirtingos to paties autoriaus publikacijos, išleistos tais pačiais metais	Smith (2008a) ... Smith (2008b)	(Smith, 2008a) ... (Smith, 2008b)
Du autoriai	Stanaitytė ir Kočiūnas (2013); Stanaitytė and Kočiūnas (2013)	(Stanaitytė & Kočiūnas, 2013)
Trys ar daugiau autorių	Nasvytienė ir kiti (2012); Nasvytienė et al. (2012)	(Nasvytienė et al., 2012)
Trys autoriai, jei pirmasis autorius ir metai sutampa su kito šaltinio	Nasvytienė, Kazlauskienė ir Balčiūnas (2012); Nasvytienė, Kazlauskienė and Balčiūnas (2012)	(Nasvytienė, Kazlauskienė & Balčiūnas, 2012)
Daugiau nei trys autoriai, jei pirmasis autorius ir metai sutampa su kito šaltinio ¹	Nasvytienė, Kazlauskienė ir kiti (2012); Nasvytienė, Kazlauskienė et al. (2012)	(Nasvytienė, Kazlauskienė et al., 2012)
Autorių grupė su santrumpa nurodant pirmą kartą ²	Nacionalinis psichikos sveikatos institutas (NPSI, 1995); National Institute of Mental Health (NIMH, 1995)	(Nacionalinis psichikos sveikatos institutas [NPSI], 1995); (National Institute of Mental Health [NIMH], 1995)
Autorių grupė su santrumpa nurodant ne pirmą kartą	NPSI (1995); NIMH (1995)	(NPSI, 1995); (NIMH, 1995)
Autorių grupė be santrumpos	Vilniaus universitetas (2020)	(Vilniaus universitetas, 2020)
Skirtingų autorių tokiomis pačiomis pavardėmis darbai	Jeremy Smith (2000); Thomas Smith (2014)	(J. Smith, 2000); (T. Smith, 2000)
Šaltinis, kurio autorių pavardės sutampa	Smith ir Smith (2019); Smith and Smith (2019)	(Smith & Smith, 2019)

¹ Jei yra tik trys autoriai ir pirmojo autoriaus pavardė sutampa su kito straipsnio pirmojo autoriaus pavarde ir sutampa abiejų straipsnių metai – naudokitės anksčiau minėtomis nuorodų teikimo rekomendacijomis, t. y. pateikiamos visų trijų autorių pavardės.

² Autorių grupės santrumpą tekste apibrėžkite minėdami autorių grupę pirmą kartą ir toliau naudokite tik santrumpą kiekvienam šios autorių grupės paminėjimui visame tekste.

7.3. Literatūros sąrašas

Literatūros sąrašas yra būtina mokslinio straipsnio dalis, pateikianti darbe nurodytus šaltinius skaitytojui. Nurodytus šaltinius literatūros sąrašė skaitytojas turi turėti galimybę atkurti (t. y., galėti atsidaryti ir perskaityti pats).

Bendrosios nuorodos

- Darbų nuorodos literatūros sąrašė turi būti pateikiamos vadovaujantis „Publication Manual of the American Psychological Association“.
- Literatūros sąrašas turi būti pateiktas naujame lape, pavadinimas „**Literatūra**“ arba „**References**“ turi būti lapo viršuje paryškintu šriftu (angl. *bold*) ir centruotas. Visas literatūros sąrašas turi būti su dvigubais tarpais. Kiekviena nuoroda turi būti suformatuota kaip kabanti pastraipa (angl. *hanging indent*).
 - Kaip tai padaryti: pažymėkite visą literatūros sąrašą, eikite į pastraipos nurodymus (angl. *paragraph settings*), nurodykite specialų atitraukimą (angl. *indentation*) – kabantis (angl. *hanging*) per 12,7 mm (t. y. 0,5 colio) ir tarpą tarp eilučių (angl. *line spacing*) – dvigubas (angl. *double*).
- Literatūros sąrašė nurodomi visi darbe minimi ir (ar) cituojami šaltiniai.
- Literatūros sąrašas turi būti pateiktas pagal abėcėlę.
- Šaltinio nuoroje literatūros sąrašė turi būti pateiktos keturios pagrindinės šaltinio nuorodos dalys: autorius (-iai), data, pavadinimas, darbo šaltinis.
- Visame literatūros sąrašė turi būti naudojamosi tomis pačiomis skyrybos bei formavimo taisyklėmis.
- Jei buvo nurodomas antrinis šaltinis – jis literatūros sąrašė ir pateikiamas, negalima nurodyti pirminio šaltinio.
- Prie kiekvieno šaltinio turi būti nurodytas DOI, jei straipsnis jį turi.
- DOI turi būti pateiktas veikiančia internetinės nuorodos būseną (tai yra padaroma nurodant <https://doi.org/xxxxx> – vietoje xxxxx įrašomas šaltinio DOI numeris), jei šaltinis neturi DOI nuorodos, turi būti pateikiama URL nuoroda, iš kur buvo paimtas šaltinis, tačiau reikia įsitikinti, jog nuoroda veiks ir skaitytojams.

Skyryba

- Kableliai ar taškai turi skirti kiekvieną iš anksčiau nurodytų elementų.
- Autorių pavardės ir vardo inicialai yra skiriami kableliais (jei asmuo turi daugiau nei vieną vardą – vardų inicialai tarpusavyje neskiriami).
- Šaltinio DOI internetinė ar HTML nuoroda atskiriama ne kableliu, o tašku.
- Tų pačių nuorodos elementų dalys tarpusavyje turi būti atskiriamos: autoriaus pavardė ir vardas (-ai), autorių pavardės ir vardai nuo kitų autorių, metai atskiriami skliaustais, po kurių eina taškas, pateikiamas pavadinimas, kuris taip pat atskiriamas tašku, pateikiamas žurnalo pavadinimas ir nuo jo kableliu atskiriamas leidimo numeris, o žurnalo tomas atskiriamas skliaustais, ir panašiai.
- Skyrybos ženklai turi būti rašomi pasviruoju šriftu tik tada, kai jie yra straipsnio ar knygos pavadinimo dalis, kitais atvejais skyrybos ženklai yra rašomi įprastu šriftu.
- Čia nurodomos bendrosios skyrybos taisyklės, dėl kitų specifinių atvejų vadovautis APA rekomendacijomis.

Nuorodos dalys

- Autorius (-iai)
 - Autoriaus elementą gali sudaryti vienas ar keli autoriai, autorių grupė ir panašiai.
 - Jei du autoriai – atskirti autorių pavardes ir vardus yra naudojamas ženklas „&“ (tiek lietuviški, tiek angliški šaltiniai).
 - Jei yra 3–20 autorių – paskutinis autorius nėra atskiriamas kableliais kaip kiti autoriai tarpusavyje, o naudojamas ženklas „&“.
 - Jei yra 21 ar daugiau autorių – literatūros sąraše nurodomi pirmi 19 autorių, po 19 autoriaus vardo inicialų dedamas kablelis, tada daugtaškis, po kurio rašoma paskutinio autoriaus pavardė ir vardo inicialai tarpusavyje atskirti kableliu (šiuo atveju dėti jungiamojo ženklo „&“ negalima).
- Data
 - Nurodoma publikavimo data.
 - Datą gali sudaryti metai, mėnuo, sezonas (pavasaris, vasara ir t. t), metų ar tam tikrų dienų intervalas ir panašiai.
 - Pati data nuo kitų nuorodos dalių atskiriama skliaustais.
 - Jei data susideda ne tik iš metų – pirmiausia rašome metus, atskiriame kableliu ir tada rašome mėnesį, dieną ar sezoną).
- Pavadinimas
 - Pavadinimai yra kelių kategorijų ir, atsižvelgiant į kiekvieną savitą situaciją, jie turi būti suformatuoti ir pateikti pagal naujausias APA rekomendacijas.
- Šaltinis
 - Šaltinio pateikimas priklauso nuo jo specifikacijos (pvz., ar tai vienas straipsnis, žurnalo dalis, knygos, skyriaus dalis ir pan.).
 - Pateikiant knygą nereikia nurodyti leidėjo lokacijos (šalis, miestas ar panašiai), kur ji buvo išleista, nurodomas tik leidėjas.
 - Nurodant šaltinio internetinę nuorodą (ne DOI, o URL), nereikia rašyti „Paimta iš“ ar „Retrieved from“, pateikiama tik nuoroda be priedašo, nebent būtina nurodyti paėmimo datą, taip pat nurodomas puslapis, iš kur buvo paimtas šaltinis, pavadinimas (prieš internetinę nuorodą), nebent jis sutampa su autoriumi.
 - Naujausiose APA rekomendacijose pateikiama daugiau gairių, kuriomis vadovaujantis yra lengviau ir aiškiau cituoti internetinius ar anksčiau nepaminėtus neįprastus šaltinius (pvz., elektronines knygas, internetinius vaizdo įrašus, tinklalaides, socialinės medijos įrašus ir t. t.).
 - DOI yra nurodomas internetine nuoroda <https://doi.org/xxxxx>, o ne DOI: xxxxxx.
 - Jei šaltinis turi ir DOI, ir URL, tokiu atveju pateikiama tik DOI nuoroda.
 - Jei šaltinis neturi DOI, tačiau yra lengvai prieinamas (pvz., visiškiosios prieigos akademinės duomenų bazės), tokiu atveju pateikti URL nuorodos nereikia.
 - Jei šaltinis yra limituotos prieigos (pvz., prieiga mokama ar prieinama tik tam tikriems specialistams, ar tik tam tikroje duomenų bazėje), reikia pateikti duomenų bazės pavadinimą ir URL nuorodą. Jei duomenų bazė šaltinio peržiūrai reikalauja prisijungimo arba tai yra limituoto laiko (sesijos) peržiūros šaltinis, turite pateikti

duomenų bazės pavadinimą bei URL nuorodą į pagrindinį duomenų bazės puslapį, o ne patį šaltinį ar straipsnį.

- Pateikus DOI ar URL nuorodą taško dėti nereikia.
- Pateikiant nuorodą į kurį nors knygos skyrių, reikia nurodyti to skyriaus puslapius.

Literatūros sąrašė gali būti nurodomi ir kiti čia neaperti atvejai, todėl juos pateikiant privaloma vadovautis „Publication Manual of the American Psychological Association“.

Literatūros sąrašo įrašų pavyzdžiai

Šaltinio tipas	Šaltinis
Straipsnis žurnale, 1–20 autorių	Bagdžiūnienė, D., Lazauskaitė-Zabielskė, J. & Urbanavičiūtė, I. (2013). Pilietišką darbuotojų elgesys organizacijoje: kai kurios lietuviškojo klausimyno psichometrinės charakteristikos. <i>Psichologija</i> , 47, 7–24.
Straipsnis žurnale, 21 ir daugiau autorių	Kalnay, E., Kanamitsu, M., Kistler, R., Collins, W., Deaven, D., Gandin, L., Iredell, M., Saha, S., White, G., Woollen, J., Zhu, Y., Chelliah, M., Ebisuzaki, W., Higgins, W., Janowiak, J., Mo, K. C., Ropelewski, C., Wang, J., Leetmaa, A., ... Joseph, D. (1996). The NCEP/NCAR 40-year reanalysis project. <i>Bulletin of the American Meteorological Society</i> , 77(3), 437–471. http://doi.org/fg6rf9
Knyga	Valickas, G., Justickis, V., Vanagaitė, K. & Voropaj, K. (2013). <i>Procedūrinis teisingumas ir žmonių pasitikėjimas teisėsaugos pareigūnais bei institucijomis: monografija</i> . Vilniaus universiteto leidykla.
Knygos skyrius	Bieliauskaitė, R. (2008). Žaidimo terapija. Iš L. Bulotaitė (sud.), <i>Vaikų psichologinis konsultavimas</i> (p. 186–197). Vilniaus universiteto leidykla. Nesse, R. (2005). Natural selection and the exclusiveness of happiness. In F. A. Huppert, N. Baylis, & B. Caverne (Eds.), <i>The science of well-being</i> (pp. 2–32). Oxford University Press.
Internetinis šaltinis	Lietuvos statistikos departamentas (2013). <i>Nedarbo lygio kaita 2012–2013 m. (ketvirčiai)</i> . http://www.osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize/?hash=03530cef-0a94-4358-b616-9ea7f94adb58&portletFormName=visualization

8. Straipsnio pateikimas ir recenzavimas

Straipsnis teikiamas el. būdu, „Psichologijos“ žurnalo tinklalapyje. Registracijos piktogramą rasite viršutiniame meniu dešinėje. Teikdami straipsnį, įsitikinkite, kad pateikėte visą reikalingą informaciją.

Kiekvieną straipsnį vertina du redaktorių kolegijos paskirti recenzentai, straipsniai jiems įteikiami be autorių pavardžių. Autoriai supažindinami su recenzijomis (vertintojų pavardės neatskleidžiamos) ir, jei išvada dėl tinkamumo skelbti yra teigiama, prašoma pataisyti nurodytus trūkumus ir raštu atsakyti, kaip atsižvelgta į pastabas. Redaktorių kolegija, gavusi pataisytus straipsnius ir atsakymus raštu į recenzentų pastabas, prireikus gali dar kartą prašyti recenzentų įvertinti autorių taisymus bei atsakymus ir tada priima galutinį sprendimą dėl straipsnio tinkamumo spausdinti. Apie sprendimą autoriai informuojami el. paštu.

„Psichologija“ priima ir trumpus pranešimus (angl. *brief reports*). Jie priimami **tik anglų kalba**. Reikalavimus trumpiems pranešimams rasite ir svetainės versijoje anglų kalba.

9. Reikalavimai trumpiems pranešimams

„Psichologija“ priima trumpus pranešimus, parengtus anglų kalba. Pranešimo pavadinimą, santrauką ir pagrindinius žodžius prašome pateikti ir lietuvių kalba. Jei Jums reikia pagalbos, susisiekiame su žurnalo atsakinguoju sekretoriumi. Trumpais pranešimais siekiama paskatinti tolesnius psichologijos srities tyrimus. Trumpi pranešimai yra naudingi mokslininkams, kurių rezultatai yra jautrūs laikui (pavyzdžiui, esant didelei konkurencijai arba greitai besikeičiančiose srityse). „Psichologija“ skatina originalų ir reikšmingą empirinį indėlį, pirmenybę teikdama tyrimams, kurie įneša indėlį į tam tikrą psichologijos sritį, parodo rezultatų patikimumą, pateikia preliminaras išvadas arba yra atlikti surinkus nedideles imtis.

Trumpuose pranešimuose gali būti publikuojami:

- Anksčiau paskelbto tyrimo pakartojimas arba papildymas. Pakartojimas – tai tyrimo pakartotinis atlikimas, taikant tą patį metodą, tačiau su kita imtimi. Pakartojimas gali būti tiesioginis arba konceptualus. Trumpame pranešime gali būti pateikiami vienas ar keli pakartotiniai tyrimai. Tyrimo pakartojimas naudojant jau publikuotus duomenis yra nepriimtinas.
- Didelės apimties tyrimo arba tyrimų grupės santrauka (pvz., keli tyrimai, kuriems suteikta dotacija).
- Tyrimai, turintys originalų empirinį indėlį, bet kurie yra mažesni arba siauresni nei įprastas mokslo straipsnis.

Trumpi pranešimai recenzuojami straipsniams įprastu būdu.

Teksto ilgis. Trumpi pranešimai neturi būti ilgesni kaip 3000 žodžių, įskaitant santraukas, lenteles, paveikslų antraštes, nuorodas. Be to, juose turi būti ne daugiau kaip 3–4 lentelės ir (arba) paveikslai (tekste pateikti duomenys neturėtų būti plačiai kartojami lentelėse ar paveiksluose). Jei jūsų trumpas pranešimas yra ilgesnis, rekomenduojama pateikti jį kaip visą straipsnį.

Trumpas pranešimas turėtų būti standartinio formato:

Pavadinimas. Trumpo pranešimo pavadinimas turi būti trumpesnis nei 150–300 simbolių, įskaitant tarpus.

Santraukos. Santraukos turi būti nestruktūruotos ir ne daugiau kaip 250 žodžių. Santraukoje neturi būti cituojamų šaltinių. Jei vartojamos santrumpos, jos turi būti paaiškintos.

Pagrindiniai žodžiai. Autoriai turėtų pateikti ne daugiau kaip 5 pagrindinius žodžius, apibūdinančius trumpo pranešimo temą.

Įvadas. Trumpas įvadas į nagrinėjamą problemą ar klausimą (literatūros apžvalga). Aprašant tyrimo klausimą ar hipotezes, turėtų būti pateiktas tyrimo tikslas ir teorinis pagrindas. Įvade pateikiami tik tiesiogiai cituojami literatūros šaltiniai.

Metodika. Tyrimo metodinės dalies pristatymas. Metodikos skirsnyje turėtų būti pateikiama pakankamai išsami informacija apie metodą ir procedūras, kad tyrimą būtų

galima pakartoti ir (arba) patvirtinti. Taip pat pateikiama informacija apie tyrimo dalyvius, matavimo priemones ir bet kokia kita techninė informacija.

Rezultatai. Trumpas rezultatų aprašymas. Rezultatai turi būti pateikti logiška seka tekste, lentelėse ir iliustracijose, pateikiant pagrindines arba svarbiausias išvadas. Nekartokite teksto lentelių ar paveikslų duomenų. Tyrimo pakartojimo ar išplėtimo atveju turėtų būti palyginami dviejų tyrimų rezultatai.

Rezultatų aptarimas ir (ar) *Išvados.* Trumpas rezultatų aptarimas, akcentuojant naujus ir svarbius tyrimo aspektus ir iš jų daromas išvadas. Jei gauti rezultatai yra svarbūs politikos formuotojams, jie gali būti pateikiami ženkleliais.

Literatūra. Pateikiama ne daugiau kaip 20 tekste cituotų literatūros šaliinių.

Vidutinis laikas iki pirmojo sprendimo dėl straipsnio tinkamumo publikavimui – 36 dienos.

Autorių teisės

Susipažinkite su autorių teisėmis žurnalo politikoje skiltyje „Autorių teisės“.

Asmens duomenų apsaugos deklaracija

Asmens duomenys ir elektroninio pašto adresai, pateikti šiam tinklalapiui, bus naudojami tik pagal deklaruojamą paskirtį – žurnalų leidybai ir publikavimui. Šie duomenys niekada nebus skelbiami viešai arba perduoti trečiosioms šalims (išskyrus atvejus, kai pagal galiojančius įstatymus tai padaryti privaloma).